

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКОХРВАТСКИ ЈЕЗИК

НАШ ЈЕЗИК

XXIII/1—2

БЕОГРАД
1977.

НАШ ЈЕЗИК

Књига XXIII (нова серија)

Св. 1—2

СА Д Р Ж А Ј

Уз Речник српскохрватског књижевног језика (неколико података и неколико речи) (ДАРИНКА ГОРТАН-ПРЕМК)	3—5
О етимолошком и секундарном X и о једном глаголском дублету (БРАНИСЛАВ МИЛАНОВИЋ)	6—20
Зависнословжене реченице за исказивање ексцесивности (ЉУБОМИР ПОПОВИЋ)	21—29
О изведеницама типа <i>усисивач</i> (МИРОСЛАВ НИКОЛИЋ)	30—36
Однос граматичких и лексичких средстава за диференцирање значења у српскохрватском и руском језику (РАДМИЛО МАРОЈЕВИЋ)	37—44
Из живота речи	
Порекло термина <i>орџ</i> у векторском рачуну (ТАТОМИР АНЂЕЛИЋ).....	45—46
О значењу речи <i>лила</i> (ДАРИНКА ГОРТАН-ПРЕМК)	47—49
Употреба и семантичка вриједност глагола <i>умријети</i> и <i>преминути</i> (ДРАГО ЋУПИЋ)	49—52
Латинско <i>fundamentum</i> у једном народном говору (МИЛОСАВ ТЕШИЋ)..	53
Језичка култура	
Оглед о неким недостацима језика дневне штампе (МИХАИЛО СТЕВАНОВИЋ)	54—64
Потреба даљег рада на правописним питањима (МУСТАФА АЈАНОВИЋ)	65—69
<i>Ораховчанин</i> и <i>Ораховичанин</i> , <i>ораховачки</i> и <i>ораховички</i> (ЈОРДАН МОЛОВИЋ)	69—71
Напомене о неким нормативним питањима (МИТАР ПЕШИКАН)	71—82
Хроника	
Савјетовање о правописној проблематици у Босни и Херцеговини (АСИМ ПЕЦО — МИТАР ПЕШИКАН)	83—84

ЛАТИНСКО *FUNDAMENTUM* У ЈЕДНОМ НАРОДНОМ ГОВОРУ

У говору бајинобаштанског села Љештанског латинска лексема *fundamentum* има ових пет ликова: *agàmei̯*, — *vagàmei̯*, *vudàmei̯*, — *vazgàmei̯*, *vuзgàmei̯*. Они означавају *шемељ* какве *праћевине*, на основу чега се тачно идентификује њихов базни облик *fundamentum* (*основ*, *шемељ*, *подножје*).

У свим овим лексемама доследно су спроведене само ове две промене: 1) отпадање суфикса *-um*; 2) упрошћавање за изговор неподесне консонантске групе *-nt-* губљењем њене назалне компоненте.

У четири од пет лексема консонант *ϕ* > *v*: *vagàmei̯*, *vudàmei̯*, — *vazgàmei̯*, *vuзgàmei̯*, а у једној се потпуно губи (*agàmei̯*).

У три лексема (*agàmei̯*, *vagàmei̯* и *vudàmei̯*) консонантска група *-ng-* упрошћена је због неподесне артикулације губљењем назалне компоненте (*-nd-* > *d*), а у двома лексемама (*vazgàmei̯* и *vuзgàmei̯*) иста група има рефлекс *-zd-*.

Фонетски најудаљенија лексема од базног *fundamentum* је лексема *agàmei̯*. У њој се, поред поменуте две доследно извршене промене код свих пет лексема, још и консонант *f* потпуно изгубио, па после све четири ове промене добио се резултат: *fundamentum* > *ugàmei̯*, али такве лексеме нема међу поменутих пет. Овде се догодило ово: иницијално *u* > *a* под утицајем вокала *a* из наредног слога, чија се асимилативна моћ заснива на његовој акцентованости. (Истог је постанка и *a* у иницијалном слогу код лексема *vagàmei̯* и *vazgàmei̯*). Што је у лексемама *vudàmei̯* и *vuзgàmei̯* у остало неасимиловано, вероватно је на то утицала његова интерконсонантска позиција, у којој је оно лакше могло опстати него као усамљени глас у позицији испред акцентованог слога, што је његов случај у поменутој, касније измењеној, лексеми *ugàmei̯*.

У лексемама *vazgàmei̯* и *vuзgàmei̯* занимљиво је порекло фрикативног *z*. Оно је могло настати као резултат упрошћавања неприкладног изговора назално-праскаве групе *-nd-*, те се стога назално *n* супституисало фрикативним *z*, гласом који је по месту творбе сродан праскавом *d*, другом гласу у групи *-nd-*.

Милосав Тешић